

Trestněprávní odpovědnost ve sportu II. Protiprávní činy návštěvníků sportovních utkání.

JUDr. Petr Skryja, Ph.D., LL.M.

Trocha zajímavostí na začátek

- Násilí ve sportu je spojováno hlavně s fotbalem a chuligány - slovo chuligán (anglicky *hooligan*) pochází od jména Houlihan, což byla v 19. století irská rodina ve východním Londýně proslulá asociálním chováním.
- V 60. letech se spojilo násilí ve sportu s násilím proti imigrantům, od 70. let přenášeli chuligáni i na zahraniční utkání svých týmů. Volně bylo chuligánství spojeno např. se skinheads.
- V československém prostředí to byla jedna z cest, jak se vybit z frustrace z politické situace, ale moc se o tom nepsalo.
- Zlomový okamžik byl návrat fanoušků Sparty Praha z utkání v Banské Bystrici, kteří zdemolovali rychlík (červen 1985) - tehdy se násilím na fotbale začaly zabývat bezpečnostní složky.

Základní právní úprava

- Trestní zákoník, jehož součástí je § 76 - zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- 115/2001 Sb., o podpoře sportu - cílem bylo, aby se na zajištění pořádku na sportovních akcích podílely organizace, které z nich profitují.
 - Kromě Ministerstva vnitra se na řešení problematiky podílejí např.:
 - MŠMT,
 - Policie České republiky,
 - Fotbalová asociace České republiky,
 - jednotlivé fotbalové kluby, vlastníci stadionů, města a obce, obecní policie, bezpečnostní agentury.
- Mezi subjekty často uzavřeny tzv. koordinační smlouvy.

Trestné činy proti životu a zdraví

- Zahrnuje § 146 (TČ ublížení na zdraví), § 145 (těžké ublížení na zdraví) a § 147 (těžké ublížení na zdraví z nedbalosti).
- Poměrně časté, občas se může vyskytnout i s neposkytnutím pomoci podle § 150 trestního zákoníku

Trestné činy ohrožující život nebo zdraví

- Při střetu fanoušků může dojít ke rvačce, což je trestný čin podle § 158 TZ.
- Ovšem co se týče skutkové podstaty, je těžké prokázat úmysl ohrožit život nebo zdraví.
- Proto bývá častěji jednání kvalifikováno jako výtržnictví podle § 358 TZ nebo jako pokus o (těžkou) újmu na zdraví
- Výtržnictví a s ním spojená hrubá neslušnost - problém: neurčitá definice
- S tím často spojené opilství: podle § 360 TZ: k zamyšlení: co pořadatelé? Nepouštět na stadiony opilé? Neprodávat alkohol? Pomůže to?

Trestné činy proti svobodě

- Zde je nutné poukázat na rozdíl mezi loupeží (§ 173) TZ a krádeží.
- Pokud se např. pachatel rozhodne získat jako trofej dres týmu protihráče, bude rozhodující, zda si jej pouze přisvojil, či zda při jejím získání musel překonávat odpor oběti (užil násilí či jím pohrozil).
- V prvním případě se bude jednat jen o krádež, ve druhém může být situace vyhodnocena jako loupež.

Trestné činy proti majetku, trestné činy obecně ohrožujícím, trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

- Zde bývá časté poškození cizí věci podle § 227 TZ, příklad: vyrvané sedačky v MHD.
- Příkladem z druhé skupiny je trestný čin obecného ohrožení (§ 272 TZ), a ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274). Příklad: zapalování sedáček na stadionech.
- Ze třetí skupiny zejména: § 323 násilí proti orgánu veřejné moci, § 324 vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci, § 325 násilí proti úřední osobě. Ze strany policistů a dalších bezpečnostních složek možné § 329 zneužití pravomoci úřední osoby.
- Dále § 327 maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (př.: Lojzovy je zakázán vstup na utkání Sparty, on je přesto navštívil).
- § 356 podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod - časté zejména u skandování.

Subsidiarita trestní represe

- Zásada, podle které je nutné méně závažná jednání posuzovat mírnějšími prostředky, pokud to lze.
- Proto mají přednost soukromoprávní prostředky obrany (např. odpovědnost za škodu). Pokud samy o sobě nestačí, lze (i souběžně s nimi) použít i přestupkové právo.
- K tomu viz zákon č. 200/1990 Sb., zákona o přestupcích.
- Teprve poté když není zbylí může nastoupit trestněprávní sankce.

Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

- Stačí aby se vztahoval k dané akci i nepřímo a odehrál se např. v dopravním prostředku, klidně i den poté.
- Podle NSS nelze zakázat vstup na naprosto všechny společenské akce, jen přiměřeně v souvislosti se spáchaným činem.
- Výkon tohoto opatření zajišťuje probační a mediační služba ve spolupráci s Policií ČR. Opatření funguje i jako určitá „prevence“ a výše škod páchaných na sportovních akcích klesají.

Mezinárodní a evropské souvislosti: dokumenty Rady Evropy

- Evropské úmluvě k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště sportovních zápasech.
 - Na základě ní vymezeno divácké násilí, zajistit vhodně bezpečnost diváků (oddělený prodej vstupenek, zákaz vnášení a omezení prodeje alkoholu atd.
- Rezoluce o předcházení rasismu, xenofobii a intoleranci ve sportu

Mezinárodní a evropské souvislosti: Evropská unie

- Rozhodnutí rady EU ze dne 6. prosince 2001 o příručce s doporučeními pro mezinárodní policejní spolupráci a opatření k prevenci a kontrole násilností a výtržnictví v souvislosti s fotbalovými zápasy, kterých se účastní alespoň jeden členský stát
- „manuál“ pro spolupráci policie, pořadatelské služby a médií
- Rozhodnutí rady EU o bezpečnosti v souvislosti s fotbalovými zápasy s mezinárodním prvkem
- Zavedlo povinnost zřídit národní fotbalové informační středisko (NFIP) - výměna mezinárodně významných policejních informací

UEFA a FIFA

- UEFA: může např. anulovat výsledky zápasu, nechat ho odehrát bez diváků či udělit pokuty
- Spolupracuje s FAFE (Football Against Racism in Europe)
- FIFA: především postihuje členské kluby odebráním ligových bodů nebo vyloučením klubů ze soutěží
- FIFA a UEFA spolu založily např. Nadaci Daniela Nivela, která vědecky zkoumá divácké násilí a pořádá sbírky na podporu jeho obětí